

De Vallei nr. 41

Jaargang 9, september 2019

poëzie - proza - beeldend werk

Een Eigen-Zinnige uitgave

Brisenvögel met pen en penseel

- 2 **Alexandra Bernhardt**
Gedichten
- 7 **Caroline Hartge**
Gedichten en proza
- 13 **Christine Kappe**
Gedichten, proza en
16, 20 schilderijen
- 21 **Cornelius van Alsum**
Gedichten en proza
- Irene Klaffke**
 Omslag (*Geisha mit blauem Schatten*)
6, 12, 28 Schilderijen en
19, 26 grafisch werk
- 27 **Romain John van de Maele**
Gedicht
- 29 Medewerkers

Samenstelling en vertaling
Romain John van de Maele

De kunstenaarsgroep *Brisenvögel* werd kort voorgesteld in
De schaal van Digther op 10 januari 2019.

Alexandra Bernhardt

Vlaanderen

Vooruit!

O ijdelheid

Jij getrouwe krijger

Wanneer de monden

Van ijzer blaffen

En doden

Legers zijn

Je schat me niet naar waarde

Laat me breken

Zoals een terracotta schaal

En verspil me

In de veldslag

Een zoenoffer

Gelukzalig bloedend

Hilariteit

(Het gedicht *Flandern* verscheen oorspronkelijk in *kalmenezone*, 12/2018)

Kind zijn

Maar de schuilplaats
is zoals de uitkijkpost
een mogelijkheid
om zich te verbergen.
Geen camouflage,
alleen het weggaan
uit de wereld.

(Het gedicht *Kindsein* werd nog niet gepubliceerd.)

Merel

In de vroege ochtend ben jij
mijn klare zwarte schoonheid
een zalvende roep die me
uit mijn bewusteloosheid wekt

Hoe bewonder ik
nog dommelend
je kracht

Onbuigzaam
fluit je me
magma in het oor

Ik word merel
en ben wakker

(Het gedicht *Amse!* werd nog niet gepubliceerd)

Wiegelied

Ach! rust zacht
En berg je Kainmaaltijd
Onder een hoed van rode daken
Wanneer draken door de lucht suizen
En je weet: de stad is dood
Inwendig is ze rauw en geruwd
Een hol geraamte, blank gebeente
In kamers en kelders doolt haar geest
Hier ben je zeker, slaap je goed
En klopt je hart het ritme van de dood
Zoals de kevers in het gebinte

(Uit de bundel *Et in Arcadia ego*, 2017)

Vraag

Smakkende tritons
die aan land gaan
oertijdkleuren. Geworpen
dekt de mantel van de wereld,
badend in sterren,
de laatste eindlandhoek
deze glazen droom:
een tuin in het midden
van stenen

(Bij het schilderij *Verlassene Häuser am Meer* van **Irene Klaffke**)

Caroline Hartge

ACH LAAT MIJ maar

nu juist ben ik een hoop zand die zonnebaadt
wachtend op het zuchtje wind dat me meeneemt

geworpen en tevreden

(*ACH LASS MICH* doch is een van negen gedichten die Caroline Hartge bij schilderijen van Uwe Harreck heeft geschreven.)

ik ben het zelfde huis

ik ben het zelfde huis
en ik ben de vlammen die het afbranden
& ik ben
dat wat men niet verliest
omdat men het met zich meeneemt
mijn voeten zijn mijn enige last
ik ben een steen die in de aarde ligt

ik ben het hese schreeuwen van de ekster
en haar schommelen op de hoogste tak ben ik
& ik ben
een koning: die kijkt naar niemand op
en kijkt op niemand neer
het zijn allemaal koningen
ik ben een steen die in de aarde ligt

ik ben de buiging van de metro in de laatste bocht
en het tintelende krijsen van de wielen ben ik
& ik ben
de enige rustende stopplaats
die de gesloten deuren niet ontkent
ik ruk niet aan traliewerk noch aan roosters
ik ben een steen die in de aarde ligt

ik ben twee jonge tijgerwelpen
en de bal uit aluminiumfolie die hun poten doen rollen
& ik ben
het geluid van poten tegen de bal en over de rode vloertegels
zachter dan adem
en sneller voorbij
ik ben een steen die in de aarde ligt

(ich bin das selbige haus is een gedicht uit de bundel *Asche*, 2001.)

Eden, Cherub

eden is op een wit paard rijden
eden is onvoorstelbaar schoon
eden dat zijn witte netten in de rivier
 & de vissen in de netten
eden dat is het einde van de wensen
 het feest in plaats van de geschenken
eden is het einde van het wachten
 de tijd is NU, eden
eden is het einde van de angst
 pijn is de broer van de vreugde

eden ligt achter de woorden
de sleutel is een looper
het wijwater zweet
het paswoord is

(*Eden, Cherub* is een gedicht uit de bundel *Totem*, 1996)

hoed je handen

oh, laat je ogen wellustig grazen
ik droomde dat je gestorven was
ogen vol roet zoals koud geworden lichten
ik weende omdat alles te laat was

nu,
hoed je handen
laat je ogen
 wellustig
 grazen

(*weide deine hände* is een gedicht uit de bundel *Zwei Tauben aus Schnee*, 2013)

Irene Klaffke, *Weiße Spinne*

Christine Kappe

Cassablanca

de hele dag branden de straatlampen. ze verlichten uiteraard niets, want de zon schijnt veel sterker, ze maken het eerder donkerder. bijvoorbeeld de talrijke wer-
ven, die eigenlijk naaimachines zijn, hier wordt de stof genaaid, waarachter zich
dood en seks verschuilen / die steeds weer scheurt. door de scheuren zien we
een gat, waardoor het moorddadig tocht, onmiddellijk zijn er onze tranen, maar
niet omdat we treuren, maar door de tocht

het is hier altijd nevelig, altijd is er smog, je huid is altijd zout omdat je zweet. het
woord altijd heeft in de taal van hier een andere betekenis: 'dima' = de voornaam
van een prins met een trotse blik, de etalagepoppen kijken eerder geërgerd, dra-
gen djellaba's: bij de ene hangt het haar in de ogen, bij een andere bedekt het
de tanden

(*Cassablanca* is verschenen in het onlinetijdschrift *der goldene fisch*)

Sint-Petersburg 6

Het echte apocalypsjaargetijde is de zomer!

In de straten, waar nergens een auto te bespeuren valt, ruikt het plots naar uitlaatgassen, die ergens uit de aarde omhoog kruipen, en de gebarricadeerde gebouwen lijken binnenin op luie paleizen.

Wanneer de dood niet meer was dan in de zon op het balkon slapen en nu en dan wakker worden... ik zou haar verdragen. De stemming maakt me echter angstig. De wolken zijn te dicht bij elkaar geschoven. Ik vrees dat het lachen pijn zal doen, en zulke dingen, echt verschrikkelijke dingen...

(St. Petersburg 6 is verschenen als bijdrage aan het Logbuch van Brisenvögel, kalmenezone, juni 2019)

Een beer krabben

Emma's vader zegt ook: 'Wat moet dat nu worden!'

En hij laat haar voortdoen:

Een beer krabben

Nog even voor het avondeten

De buurvrouw loopt met haar kinderen naar de schommel

Heeft het licht laten branden

Is niet buiten gekomen voor een gesprek

De sneeuwman wordt steeds kleiner

En zwarter, alsof hij met een potlood was getekend

En alsof hij niet echt was

(Einen Bären klauen is verschenen in kalmenzone 14, herfst 2018)

Christine Kappe, *Bernwarth*

In het gras

waren we alleen, speelden we toneel omdat we het niet
uithielden, de werkelijkheid bestond toch niet, & waar kwam
dan de locomotief vandaan? uit het verleden, slechts
opgeplakt, ben je echt wakker? onze handen raakten
elkaar niet aan, onze gedachten rukten alles van
de heesters, tot en met deze kleine witte, hatelijk
lichtende bessen

(Het gedicht *Im Gras* is verschenen in *kalmenezone* 11, voorjaar 2017.)

Het Parijsplein

we horen en niet bij:

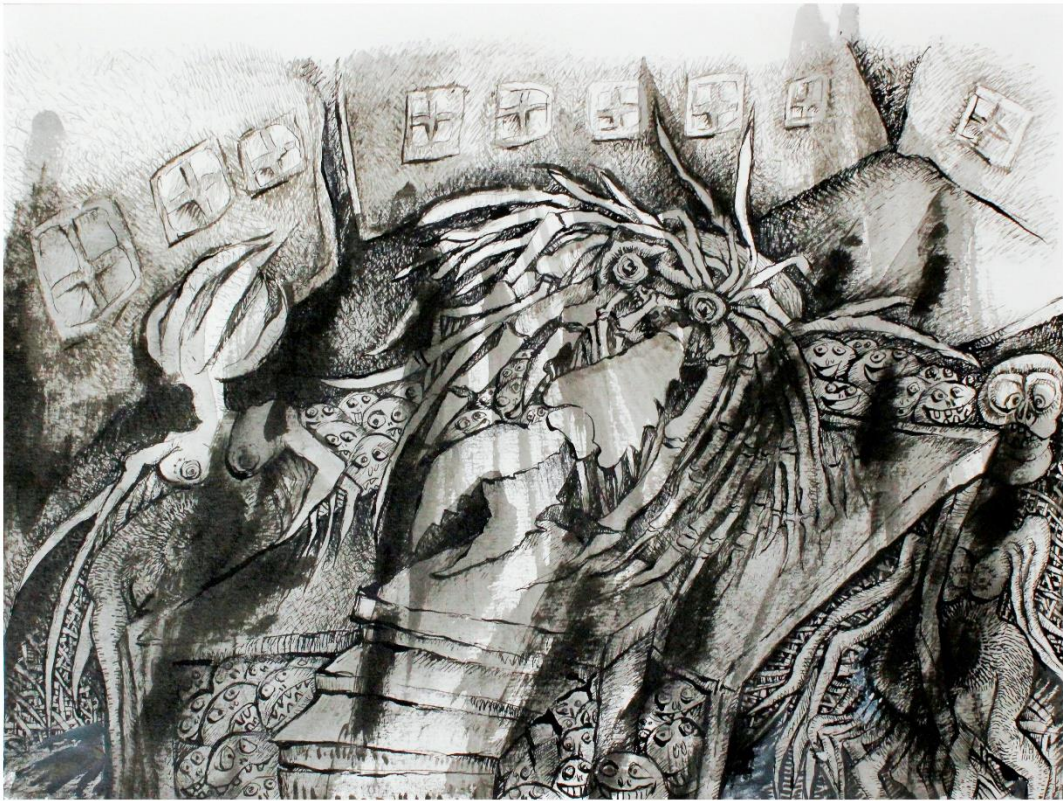
ouder wordende vrouwen die een huis bezitten, misschien
met schildpaddenhalzen, die ons met koffie naar hun verrotte huis lokken
en zelf in een sigarettenverpakking wonen

Je wil niet geloven dat dit het Parijsplein is
bekommert je liefderijk om mijn afgevallen schermkap

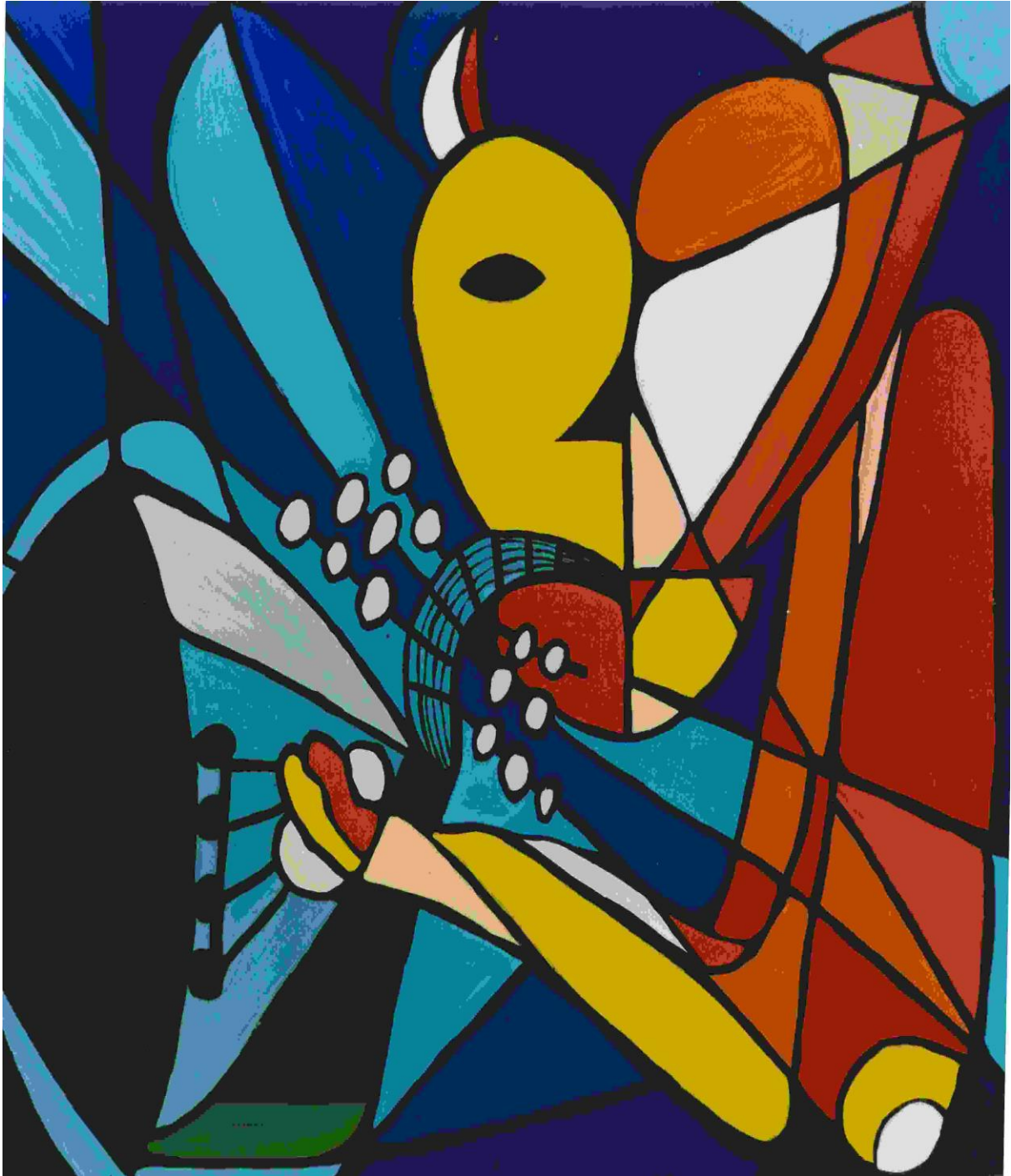
we hebben een klein kind
in een veel te brede witte panty
de eigenares van de kringloopwinkel weet dat het als geschenk is bedoeld
voor de ambachtsman die geen kont in zijn broek heeft
maar wel heel veel tijd

naar Parijs? naar het platteland! naar het platteland!

(Het gedicht *Pariser Platz* is verschenen in o.a. *Poesiealbum Neu*, 2014.)

Irene Klaffke, *Stufen zerbröckeln*

Christine Klappe, *Gitarrensaxophon*

Cornelius van Alsum

Our shepherd's dog

De bewakers dragen het grensland
in de dubbele helix:

aangesteld door wie al lang overleden is,
en het is onze eigen schuld,

wanneer ze, eens in huis,
van ons schapen maken.

Werd ooit aangetoond
dat roodbruine ogen zomaar

te vertrouwen waren: de grenslandbewakers
tussen ons en diegenen?

(Het gedicht *Our shepherd's dog* werd nog niet gepubliceerd. De titel is ontleend aan een Engels traktaat over honden.)

Ontroostbaar

Toen we het huishouden
van de altijd ontroostbare vrouw
ontbonden vonden we
de fotoalbums

zwartwit en in kleur
sommige hadden we al gezien
andere nog nooit

toen vonden we
onverwacht mooi
de donkerharige vrouw
van ongeveer twintig

vonden we ook
verbluffend mooi en vitaal
de man voor haar

en vonden dan
zwartwit en in kleur
en zonder ironie
al het opgewekte leven

de welgevormde jongens
Märchenwald en Rheinblick
en alpenidyllen

Toen ontdekte ik
dat het er
toe deed
voor haar en voor hem

en ik had me
willen verontschuldigen
bij de ontroostbare vrouw

(Het gedicht *Untröstlich* werd nog niet gepubliceerd.)

Cassandra

Het gebeurde niet zoals ze het gewoon was. Na de gebruikelijke hoon, de psychologisch aandoende verklaringen en andere gemeenheden, begonnen aarzelend, maar op niet te stoppen wijze, discussies die uiteindelijk tot de ontmaskering van het commando van Danaë leidden. De Griekse koningen konden nog alleen aan vredesonderhandelingen deelnemen. Bij de ondertekening van het verdrag, waaraan ze onwillig en pas na meer dan één verzoek deelnam, kwam ze niet echt in de verleiding om in de nabijheid van de regent te gaan staan. Ze had harde trekken, en die gedachte – meer was het tenslotte niet – schudde ze gemakkelijk van zich af. Wanneer de vragen om een interview na ongeveer vier weken stopten, vond ze dat zoals het moest zijn, want de vertrouwelijkheid van de vragenstellers, die bij het bespreken van de betrouwbaarheid van Cassandra's voorspellingen duidelijk werd, viel haar steeds moeilijker om te dragen. 'De zaak' had ze soms willen roepen, 'het gaat over de zaak!' Geheel in overeenstemming daarmee nam ze het teken van verdienste niet zelf in ontvangst, ze liet het met de post bezorgen. Daarmee was de zaak, ongeveer een jaar nadat haar voorspelling redding had gebracht, afgesloten. Toen overviel haar voor het eerst een slecht gevoel.

(Kassandra werd nog niet gepubliceerd.)

IK DROOMDE
van paardenmelk
van gras aan de oever van de Saar
in een Engels heuvellandschap

en ik had
een naam die
ik niet verstond
en ik beluisterde de klank

ik droomde dat ik een woord kende
vluchtdier niet verleren
maar een verlepte man
kon me leiden

bijna zonder slagen door de
brokken *nou m'n zwarte*
balken draden nagels
je ben een brave kunstlicht

ik droomde
dat zijn bromstem
mijn hals streefde
en snoof daarna

en hij kwam niet meer
en ik miste hem
en probeerde zijn
gezicht terug te halen

ik droomde dat ik droomde
van zoet gras
of was het
de smaak van moeder

en wakker geworden zocht ik
ernaar in brood en haver
en vond er een weinig van
in het hooi

(*MIR TRÄUMTE* is verschenen in *Dichtungsring. Zeitschrift für Literatur* 52/2018)

lyonel feininge: de dom in halle

het heeft wat
van regels uit bouwkarton
de rondingen
van de renaissance
erin gestopt
in een hoek van de oude stad

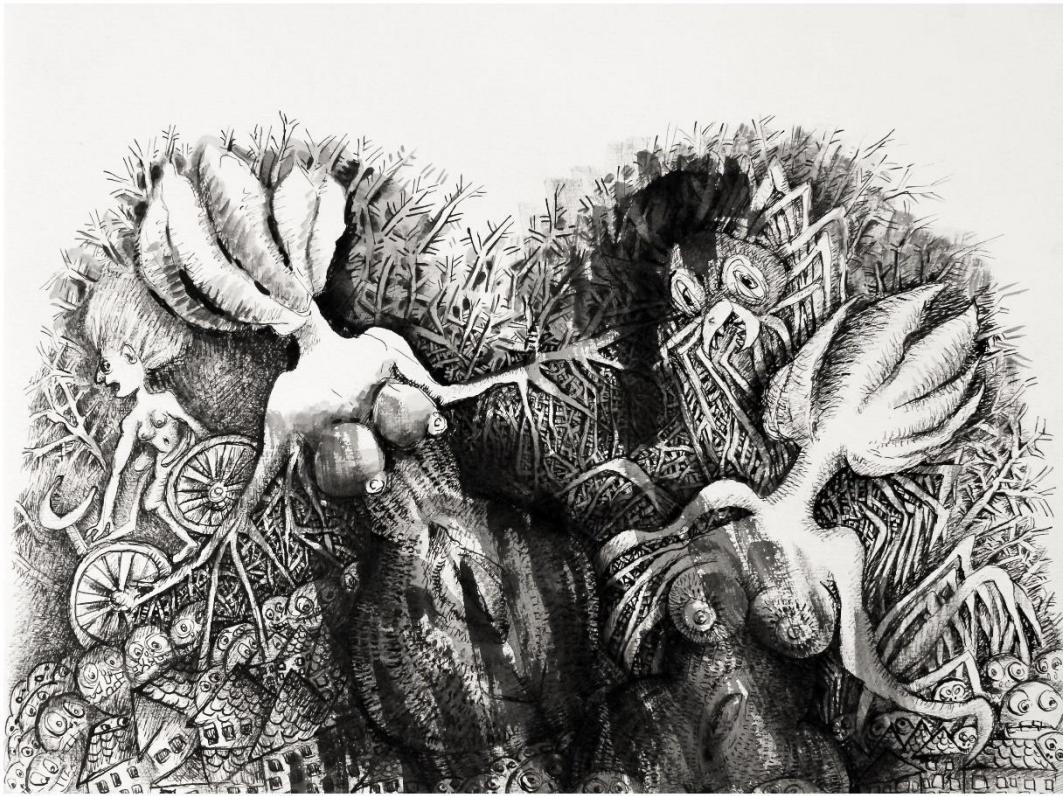
en ook van de bioscoop:
de coulissen oppervlakkig belicht
voor diegenen die gaan wandelen
en zo veel licht
dat huismuren voor het schijn
doorzichtig worden
en afhankelijk van de afstand
zijn man en hond
een man met een scherm
een heer die gaat
is afhankelijk van het standpunt
een man die komt

het heeft iets
van kwadratuur:
het priesterschap in iedere kamer

maar in de huizen
wordt het duister
rond het tabernakel

(Het gedicht *lyonel feininge: der dom in halle* werd nog niet gepubliceerd.)

Lyonel Feininger (1871-1956) was een Amerikaanse schilder en karikaturist. Hij studeerde aan de kunstacademie van Berlijn en aan de Académie Cola Rossi in Parijs. Hij doceerde later aan het Bauhaus in Weimar. Zijn werk vertoont sporen van het kubisme en het expressionisme.

Irene Klaffke, *Nachts stürzende weibliche Bäume*

Romain John van de Maele

Van Paul van Ostaijen tot vandaag

Iedere maand verschijnt op de webpagina van het tijdschrift *kalmenzone* een bericht of een tekening van een van de zes *Brisenvögel*. De bijdrage verschijnt onder de titel 'Aus dem Logbuch'. Voor de pagina die in januari 2019 is verschenen, schreef ik, geïnspireerd door een gedicht van Paul van Ostaijen, het korte gedicht 'Aquaphobie'.

Aquaphobie

für Paul van Ostaijen (1896–1928)

Wie der Dichter
und sein Schimpanse
denke ich oft an die Nordsee.
Wie der Schimpanse
denke ich immer wieder,
das Wasser der Nordsee
ist mir zuwider.
Ich lasse mich im Neandertal nieder.

Het enigszins surrealistische gedicht is een eigenzinnige bewerking van *Ber-ceuse presque nègre* uit 1925:

De sjimpansee doet niet mee
Waarom doet de sjimpansee niet mee
De sjimpansee
is
ziek van de zee
Er gaat zoveel water in de zee
Meent de sjimpansee

Irene Klaffke zond me op 31 maart 2019 een tekening die het thema op een heel visuele en surrealistisch-dadaïstische manier verbeeldt: *Der Dichter als Gaukler*. Het is een zeer persoonlijke interpretatie van Paul van Ostaijens grensverleggend gedicht.

Irene Klaffke 'Der Dichter als Gaukler'

Medewerkers

Alexandra Bernhardt (°1974, Beieren) studeerde filosofie en Griekse filologie in München en Wenen. Ze publiceerde o.a. de dichtbundel *Et in Arcadia Ego* (2017) en de verhalenbundel *Hinterwelt oder Aus einem Spiegelkabinett* (2018). Ze is redacteur van het Oostenrijkse tijdschrift *Der Dackel. Blätter für Asphaltliteratur*.

Caroline Hartge (°1966, Hannover) studeerde Engelse en Spaanse taalkunde en geografie. Ze debuteerde in 1996 met de dichtbundel *Ptolemain/Die Narrative Maschine*. Veel van haar gedichten werden vertaald in het Engels, Ests, Frans, Italiaans, Catalaans, Spaans en Arabisch. Ze vertaalt zelf Engelstalige poëzie. Ze publiceerde o.a. de bundels *Totem* (1996), *Asche* (2001), *Wilde Brombeeren* (2008), *Lose Wolken* (2012) en *Spur von Licht* (2018).

Christine Kappe (°1970, Einbeck) studeerde taalwetenschappen en geschiedenis in Hannover en Leipzig. Ze is actief als schrijfster en beeldend kunstenaar. Ze schrijft toneelstukken, luisterspelen, poëzie, proza en essays. Ze publiceerde o.a. *Variationen über die Stille und andere Stücke* (2019), *Rahling* (2016), *Vom Zustand der Welt um 4 Uhr 35* (2016) met illustraties van Irene Klaffke en de bibliofiel uitgegeven dichtbundel *Wie kann das sein* (2016). Voorts werkt ze regelmatig mee aan de literatuurwebsite *der goldene fisch* (www.der-goldene-fisch.de).

Irene Klaffke (°1945) studeerde schilderkunst en grafiek aan de Fachhochschule in Hannover en was vanaf 1974 werkzaam in het volwassenenonderwijs. Ze is actief als kunstenaar en illustrator. Het publiek kon haar werk leren kennen tijdens individuele en groepstentoonstellingen.

Cornelius van Alsum (°1976 aan de benedenloop van de Rijn) studeerde geschiedenis, Latijn en Middellatijn in Bonn en Perugia en is actief als vorser op het terrein van het historisch onderzoek. Hij woont in Bonn en schrijft gedichten, aforismen en essays. Voorts vertaalt hij poëzie uit het Spaans, het Frans, het Italiaans en het Latijn. Hij is lid van de groep *Dichtungsring* en stichtte in 2013 het literatuurtijdschrift *kalmenezone*. Enkele van zijn gedichten verschenen in Nederlandse vertaling in *De schaal van Digheter* (2019). Hij is de drijvende kracht achter de groep *Brisenvögel*.

Romain John van de Maele (°1948, Aalst), studeerde cultuurwetenschappen aan de Open Universiteit Nederland. Hij was werkzaam in het bedrijfsleven en het onderwijs. Hij is actief als dichter, essayist en vertaler.